

Offentlig konference på Christiansborg om "ghettoloven" 1. december 2024

Faktaark

Almene boliger

Almene boliger er en unik dansk boligform, der bygger på principper om demokrati, lighed og boliger, der er til at betale for alle. Almene boliger drives af boligforeninger, som er non-profit, selvstyrende og uafhængige. Beboerne i den enkelte afdeling stemmer hvert år om budgettet og dermed om huslejen. En del af huslejen går til Landsbyggefonden. Midlerne bruges til f.eks. opførelse, renovering eller nedrivning af bygninger samt til sociale projekter som f.eks. kriminalitetsforebyggende programmer og aktiviteter for børn.

Almene boliger er for alle uanset indkomst, til forskel fra social housing i andre lande, som kun er for mennesker med lav indkomst. Alle uden undtagelse kan bo i almene familieboliger.

Det betyder at kravet i om maksimalt 40 % almene familieboliger i såkaldte "omdannelsesområder" begrænser procentdelen af boliger, som alle kan bo i.

Faktaboks fra virkeligheden:

Det går godt i de store almene boligområder – det har det gjort i mange år

Kriminaliteten er faldet og faldet – Langt fleste unge får en uddannelse - også hvis deres forældre er ufaglærte – Flere og flere er i arbejde

Langt de fleste almene boligområder over 1.000 indbyggere har altid været udenfor regeringens lister. Der er omkring 199 store almene boligområder, der bliver tjekket på de fem kriterier.

Langt de fleste boligområder, der har været på en af regeringens tre lister, er ude igen.

Skiftende regeringer har løbende ændret kriterierne, så der stadig er boligområder på listerne.

Hvis de tre kriterier fra den oprindelige liste i 2010 var blevet brugt med 2023-tal, havde der kun været tre-fire boligområder tilbage på listerne 1. december 2023 *.

Alle boligområder på regeringens tre lister er under det oprindelige kriterie for antal dømte.

København

Alle almene boligområder i Københavns kommune er uden for de tre lister pr. 1. december 2023, herunder den hårde "omdannelsesliste"

To boligområder var på den hårde liste:

Tingbjerg kom ud af listerne i 2022, mens der var over 98 % almene boliger og kun 35 private udlejningsboliger og 8 ejerboliger. Og ca. 2.350 almene familieboliger – hele forudsætningen for at skulle nedbringe procentdelen af almene familieboliger er dermed modbevist. Men alle områder, der har været på omdannelseslisten skal blive ved med at gennemføre deres "udviklingsplan".

Mjølnerparken kom ud af listerne i 2023, fordi der var blevet under 1.000 beboere på grund af tvangsflytninger og renoveringsarbejde. Det er svært at betegne som en succes, selv om det blev fejret af den daværende overborgmester.

"Ghettolisten", 2010

Ghettolisten blev introduceret i 2010 og har siden været en årlig opgørelse over almene boligområder, der opfylder en række politisk fastsatte kriterier. Listen opdeler områderne i kategorierne "udsatte boligområder," "parallelsamfundsområder" (før "ghettoområder") og "omdannelsesområder" (før "hårde ghettoområder").

Et 'parallelsamfund' defineres ved at der er tale om et alment boligområde med mindst 1.000 beboere, hvoraf over halvdelen er indvandrere eller efterkommere fra ikke-vestlige lande, og hvor samtidig mindst to af de følgende fire kriterier er opfyldt (bemærk også note**):

- Andelen af 18-64-årige uden tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelse overstiger 40 procent (gennemsnit for de seneste to år).
- Andelen af beboere dømt for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer udgør mindst 3 gange landsgennemsnittet opgjort som gennemsnit over de seneste to år.
- Andelen af beboere i alderen 30-59 år, der alene har en grunduddannelse, overstiger 60 pct. af samtlige beboere i samme aldersgruppe.
- Den gennemsnitlige bruttoindkomst for skattepligtige i alderen 15-64 år i området eksklusive uddannelsessøgende er mindre end 55 pct. af den gennemsnitlige bruttoindkomst for samme gruppe i regionen

Siden indførelsen af ghettolisten i 2010 har man ændret på kriterierne flere gange, bl.a. er kriminalitetskriteriet i praksis blevet sænket, således at flere boligområder fortsat opfylder det.

Ghettoloven (Parallelsamfundspakken), 2018

I marts 2018 lancerede den danske regering Parallelsamfundspakken, ofte kaldet "ghettopakken" eller "ghettoloven". Det er en lovpakke med over 20 forskellige politiske initiativer, der påvirker forskellige områder af beboernes liv, herunder bolig, uddannelse og strafferet, med det erklærede mål at "udrydde" almene boligområder, der af staten, er udpeget som "parallelsamfundsområder".

Denne klassificering har store konsekvenser for de berørte boligområder og deres beboere. Med Parallelsamfundspakken skal 'omdannelsesområder' reducere andelen af almene familieboliger til maksimalt 40 % inden 2030. Et 'omdannelsesområde' er de almene boligområder, der har opfyldt kriterierne for at være et parallelsamfund i fem år eller mere. En sådan reduktion af et boligområde kan ske gennem f.eks. salg eller nedrivning af beboernes hjem. Det har ført til opsigelser og tvangsflytninger i hele Danmark, som i mange tilfælde har fjernet familier fra deres hjem og fællesskaber.

Den afgørende faktor i udpegningen af et område som et 'parallelsamfundsområde' sammenlignet med andre områder med samme socioøkonomiske faktorer er, om flertallet af beboerne er klassificeret som værende af "ikke-vestlig" baggrund. Det er en betegnelse, der kan dække over generationer af personer, med eller uden dansk statsborgerskab, herunder "efterkommere", der er

født i Danmark. Lande som Australien og New Zealand er ikke omfattet af begrebet "ikke-vestlig", mens alle lande i Sydamerika er, hvilket viser, at den danske stats definition af "ikke-vestlig" ikke bygger på landenes geografiske beliggenhed.

Ghettoloven har mødt omfattende kritik både i Danmark og internationalt, herunder fra Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI) under Europarådet, FN's Komité for Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder (CESCR) og FN's Racediskriminationskomité (CERD). CESCR har blandt andet kaldt loven diskriminerende og opfordret Danmark til at stoppe salget af bygninger, undlade at definere boligområder baseret på beboernes etnicitet og fjerne alle tvangs- og strafelementer i loven. CERD anbefalede i februar 2022 at den danske regering "ophører med at bruge udtrykkene 'vestlig' og 'ikke-vestlig' i sin politik og lovgivning". I juni 2022 konstaterede ECRI at den danske lovgivning medfører "diskrimination af personer med migrationsbaggrund på en række områder, især gennem målrettede udsættelser."

2021, "Forebyggelseslisten"

Forebyggelseslisten blev skabt i 2021 efter at mange boligområder kom ud af de tre lister fra 2018. Den er officielt skabt for at forebygge, at boligområderne kommer på en af de tre rigtige lister. Den er et supplement til de tre lister og afløser ikke disse.

Kriterieværdierne er sat, så mange flere boligområder står på denne liste:

1. **Udenfor arbejde og uddannelse** > 30% (lavere)
2. **Dømte** > to gange landsgennemsnittet (lavere)
3. **Kun grundskole** > 60% (samme)
4. **Gennemsnitsindkomst** > 65% af regionens gennemsnit (højere)
5. **"Ikke-vestlig" baggrund** > 30 % (lavere)

Samtidig med forebyggelseslisten blev det også besluttet, at de steder hvor en udviklingsplan er gældende, skal denne gennemføres uanset om boligområdet forsat kategoriseres som et udsat område.

Mjølnerparkens retssag mod Boligministeriet

I 2020 lagde en gruppe beboere fra Mjølnerparken i København sag an mod Social-, Bolig- og Ældreministeriet. Sagen vedrører det lovkrav, der blev indført med "Ghettopakken", om at reducere "almindelige familieboliger" i "hårde ghettoer" (siden 2021 kaldet 'omdannelsesområder') til maksimalt 40 % inden 2030.

Som konsekvens af dette lovkrav lavede Københavns Kommune og den boligorganisation der ejer Mjølnerparken, Bo-Vita, en udviklingsplan for Mjølnerparken, der indebærer salg af to karreer ud af fire til ejendomsudvikleren NREP. De to karreer har huset over 200 hjem - hvoraf mange har været hjem for familier gennem flere generationer.

Retssagen blev behandlet i en høring ved EU-Domstolen den 30. september 2024. Domstolen tage stilling til, om ghettoloven diskriminerer på baggrund af etnisk oprindelse. En afgørelse fra EU-Domstolen forventes i 2025, og den kan få vidtrækkende konsekvenser for lovgivningen, hvis beboerne får medhold.

Lignende retssager

Siden beboerne i Mjølnerparken anlagde deres sag, er flere retssager fra andre almene boligområder, der på lignende vis udfordrer den såkaldte ghettolov, blevet sat i bero af de retsinstanser, der behandler sagerne, indtil der falder dom ved EU-domstolen. Det drejer sig om sager fra boligområdet Nøjsomhed i Helsingør, som verserer for Højesteret, samt opsigelsessager fra Gellerup, hvor Vestre Landsret på beboernes opfordring har givet sagerne opsættende virkning til EU-Domstolens afgørelse. Derudover sambehandles sager fra Schackenborgvænge i Slagelse, hvor beboere er opsagt, med Mjølnerparken-sagen. Endelig har flere beboere i Vollsmose indsendt klager til Ligebehandlingsnævnet, og de har søgt om, at nævnet afventer en afgørelse til EU-Domstolen har talt.

Oplægsholdere på konferencen 1. december 2024

John Andersen

John Andersen er forsker og underviser i planlægning og boligpolitik på RUC. Han har især arbejdet med empowerment og borgernes magt og afmagt i byudviklingen. Han er tidligere medlem af Borgerrepræsentationen.

Eddie Omar Rosenberg Khawaja

Advokat og partner, Rosenberg Khawaja Law Firm

Eddie Omar Rosenberg Khawaja har omfattende erfaring med både nationale og internationale straffesager samt menneskeretlige spørgsmål. Derudover har han også udlænderet som sit ekspertiseområde, hvor han har særlig erfaring med at føre principielle sager ved domstolene med fokus på menneskerettigheder og EU-retten. Han har endvidere procederet for EU-Domstolen. Eddie Khawaja bistår en gruppe beboere fra Mjølnerparken i deres retssag mod Social-, Bolig- og Ældreministeriet.

Jean Thierry

Jean Thierry er økonom (cand.polit). Han har været aktiv i Almen Modstand næsten siden starten i foråret 2018. Jean er forperson i Bispeparkens Bestyrelse og medlem af Københavns Borgerrepræsentation og Coops Landsråd. Han har tidligere været formand for boligforeningen fsb og medlem af repræsentantskabet i Boligselskabernes Landsforening. Jean arbejder fortsat for beboernes rettigheder i fsb og for bevarelse af de 42 handicapegnede rækkehuse på Langhusvej i Tingbjerg.

Rebecka Söderberg

Rebecka Söderberg er forsker i urbane processer og migration ved Malmö Universitet. I sin ph.d. har hun undersøgt beboeres erfaringer af – og modstand mod – implementeringen af den så kaldte ghettolovgivning. Hun har også studeret hvordan strategier for blandede boligområder legitimeres i politikken. Hendes forskning belyser hvordan politikken får umiddelbare og utilsigtede konsekvenser allerede ved formuleringen og implementeringen.

Lamies Nassri

Lamies Nassri er uddannet sprogpsykolog fra Københavns Universitet med ekspertise i racismediskurser. Hun har mange års erfaring med antiracisme, især i forhold til islamofobi og

'ghettoloven'. Lamies er projektleder hos Center for Muslimers Rettigheder i Danmark (CEDA), en NGO, der arbejder mod islamofobi og for muslimers rettigheder i Danmark. CEDA har spillet en aktiv rolle i kampen mod 'ghettoloven'.

Lisbeth Saugmann

I 2011 flyttede Lisbeth Saugmann ind i seniorbofællesskabet Midgården i Mjølnerparken.

Hun har gennem årene deltaget i både store begivenheder, og også de sørgelige hændelser, som har været en del af livet i Mjølnerparken, indtil hun i 2023 meget mod hendes ønske måtte flytte grundet ghettoloven.

Lisbeth har skrevet en ghettosang, hvor de første fire linjer lyder: *"Det sker i hele landet/ at men'sker blir smidt ud./ Vi ønsker noget andet/ vil ikke stå for skud."*

Troels Schultz Larsen

Troels Schultz Larsen, Lektor, Ph.d., Institut for samfundsvidenskab og erhverv, RUC. Forsker i ulighed, integration, arbejdsmarkeds- og boligmarkedsforhold, samt den rumlige koncentration af mennesker fra bunden af det sociale hierarki i bestemte boligområder og den samfundsmæssige og politiske stigmatisering af disse boligområder og deres beboere.

Noter:

*: De tre boligområder, der ville være på listen med 2010-kriterier og 2023-tal er et i Sønderborg, et i Horsens og Bispehaven i Aarhus. Alle tre ville være tæt på at komme ud af listerne, fordi de ligger indenfor 1 procentpoint fra at komme på den rigtige side af procentdelen "udenfor arbejde og uddannelse".

Det fjerde område er Vollsmose, som med den nuværende områdeafgrænsning ville være en del af listen med de oprindelige 2010-kriterier brugt på 2023-tal. Den oprindelige områdeafgrænsning fra 2010 dækkede et større område med bedre socioøkonomiske tal, som muligvis ville have trukket Vollsmose helt ud af de tre lister.

Bemærk at alle fire områder opfylder to af kriterierne fra 2010, men ikke det tredje, som er antal dømte.

**** : Der er ekstra skævheder i de socioøkonomiske kriterier**

Alle tal er mindst 11 måneder gamle, altså forsinkede.

1. Udenfor arbejde og uddannelse > 40 % - Er ikke udregnet fra den normale arbejdsløshedsprocent, men et meget større tal.

2. Dømte > tre gange landsgennemsnittet – Er skiftet fra at være en fast procent på 2,7 %, som alle ligger under nu. En ung alderssammensætning har stadig en betydning for, at procenten alt andet lige bliver højere, trods at de nye generationer er meget mere lovlige som unge end de tidligere. Der er tale om meget små tal, så en person, der flyttede til eller fra, har i praksis været afgørende for, om et boligområde kom på en liste eller ej.

3. Kun grundskole > 60 % - Uddannelse fra ethvert andet land medregnes ikke, hvis ikke den er anerkendt for den enkelte person. Alle de mange unge studenter under 30 tæller ikke med på positivsiden.

4. Gennemsnitsindkomst > 55 % af regionens gennemsnit – Betyder at kravet til gennemsnitsindkomst er meget højere i store almene boligområder i Region Hovedstaden.